તેમજ મોહ રાગ, મદ, છલ, અદેખાઇ, દ્વેષ, અને દંભ, એ સાત
બાલકો અભિમાનના પુત્રો છે, અને તેના પુત્ર પૌત્રાદિક તો હજારો થાય
છે, તે બધા સાધુ પુરૂષોનો દુઃખ કરનારા છે, અને અસત્ય પુરૂષોને
અભિમાનના વંશજો ઘણાજ પ્રિય લાગે છે ॥ ૧૧-૧૨ ॥ સાધુ પુરૂષો
ભકતોના સુખનું મુલ ભગવદ ધર્મ છે, અને બીજી દરેક વસ્તુનો ત્યાગ
કરીને, તે સુખપ્રદ ધર્મ હંમેશાં આચરણ કરવા લાયક છે ॥ ૧૩ ॥
જે ઠેકાણે તે ભગવદ ધર્મ છે, ત્યાંહાં બરાબર સ્નેહ હોય છે, અને તે
સ્નેહ વિરહ અગ્નિથી જોડાય છે, ત્યારે તેમાં સાક્ષાત શ્રી હરી સ્વયં
પધારે છે ॥ ૧૪ ॥ આ ધર્મનું મુલ જે દૈન્ય (દિનભાવ) તે ભકતોમાં
રહેલો છે, તે દીનતા ભાવથી, દરેક પુરૂષાર્થ સિધ્ધ થઇ જાય છે, અને
હંમેશાં દુઃખને હરવાવાલા શ્રી હરી, પ્રસન્ન થાય છે ॥ ૧૫ ॥ શ્રી વલ્લભ
પ્રભુની કૃપા મેલવનારા મનુષ્યોએ, અન્યાશ્રય કયારે પણ કરવો ન
જોઇએ, અને પાપ રહીત થએલા સાધુ પુરૂષો (ભકતો) નો સમાગમ
કરવો જોઇએ ॥ ૧૬ ॥ શ્રીમદ ગોકુલનાથજી પ્રભુને છોડીને, બીજા
બધાએ અન્યાશ્રયો કહેલા છે, માટે હંમેશાં ભકતજનોએ તો દરેક
પ્રયત્નથી દરેક અન્યાશ્રયનો ત્યાગ કરવો ઉચિત છે ॥ ૧૭ ॥ જેવી રીતે
પતિવ્રતા સ્ત્રી હંમેશાં છલ કપટનો ત્યાગ કરીનેજ, પોતાના પતિની
ભકિત કરે છે, તેવી રીતે ભકતોએ, આનંદ પૂર્વક શ્રી હરીની સેવા
કરવાની છે ॥ ૧૮ ॥ ક્રોધ, અને અભિમાન વગરના ભગવદ ભકતો,
ભગવદીયોના સત સંગથીજ, આ દયાલુ પ્રભુને મેલવી શકે છે, કયારે
પણ બીજા ઉપાયોથી પ્રભુ પ્રાપ્ત થઇ શકેજ નહી ॥ ૧૯ ॥ મનુષ્યો
દરેક પ્રકારના અન્યાશ્રયનો ત્યાગ કરીને, શ્રી ગોવર્ધનનાથજી (શ્રીનાથજી)
ની ભકિત કરે, ત્યારે તેહોની કૃપાથી દુઃખને હરવાવાલા શ્રી વલ્લભજીને
મેલવી શકે છે ॥ ૨૦ ॥ ભુત, પ્રેત, ગ્રહ, પીડા શુકન, અને અપશુકન
નીચગ્રહ, વિગેરેથી ભકતોને જો ભય થાય તો, તે અન્યાશ્રય જાણવો,
આવી રીતે ડાહ્યા પુરૂષોએ કહેલું છે ॥ ૨૧ ॥ જ્યાં માયાનો નાશ

કરનારા શ્રી વલ્લભજી હૃદયમાં બીરાજી રહ્યા છે, ત્યાંહાં વૈષ્ણવજન ક્યારે પણ અપશુકન, નિગ્રહ, વિગેરેથી ઉત્પન્ન થએલું (થનારૂં) દુઃખ ભોગવતા નથી ॥ ૨૨ ॥ શ્રી ગિરિરાજજીના અધિશ્વર, અને ભકતને હંમેશાં અલૌકિક સુખનું દાન કરનારા, શ્રી વલ્લભજી જ્યાંહાં બીરાજે છે, ત્યાંહાં દરેક પ્રકારે આનંદ થાય છે ॥ ૨૩ ॥ ત્યાં દરેક પ્રાણી માત્રને પ્રકાશરૂપી સુખનું દાન કરનારા, કમલોના પતિ શ્રી સૂર્યનો ઉદય થાય છે, તે સ્થલે લેશ માત્ર પણ અંધકાર હોઇ શકેજ નહી ॥૨૪॥ કરોડો સૂર્ય સમાન કાંતિવાલા, દરેક પુરૂષાર્થની સિધ્ધિને આપનારા, અને તેમજ ભકતરૂપી કમલોના પતિ, એવા આ શ્રી વલ્લભજી સૂર્યની પેરે ઉદય પામ્યા છે ॥ ૨૫ ॥ જેવી રીતે કેસરી સિંહના શબ્દમાત્રથીજ મૃગ વિગેરે વનમાં પશુ, ત્રાસને પામતા થકા, દશેય દિશાઓમાં ચોતરફ જ્યાં ત્યાંહાં દોડે છે ॥ ૨૬ ॥ તેવી રીતે મનુષ્યના મધ્યમાં કેસરી સિંહ રૂપે બીરાજતા, આ શ્રી વલ્લભજીના નામ માત્રથીજ ત્રાસ પામતી વિઘ્નરૂપી મૃગલાઓની પંક્તિ, દશે દિશાઓમાં પલાયન થઇ જાય છે, તો પછી હે વૈષ્ણવ ! જ્યાંહાં સાક્ષાત કેસરી સિંહ સ્વરૂપે આ શ્રી વલ્લભજી બીરાજે છે, ત્યાં તો વિઘ્નરૂપે આવેલા ક્ષિુદ્ર મૃગોની પંક્તિ ની શી કથા કરવી, અર્થાત જ્યાં શ્રી વલ્વભજી બીરાજે છે, ત્યાંહાં કોઇ દિવસે પણ વિઘ્ન આવતું નથી ॥ ૨૭–૨૮ ॥ હંમેશા દુઃખોને હરનારા આ સાક્ષાત પ્રભુ, પોતેજ જ્યાં ભકતોના હૃદયમાં ભાવ સ્વરૂપે બીરાજે છે, તે સ્થલે પણ નિશ્ચયાત્મક દરેક જીવોના મંગલ થાય છે ॥ ૨૯ ॥ આવા પ્રકારના શ્રી વલ્લભ પ્રભુના દરેક ભકતોએ, પતિ-વ્રતાના સુંદર ધર્મથી, સેવા કરવા યોગ્ય છે, અને શ્રી વલ્લભજી વિશ્વ માત્રમાં આનંદના મહાસાગર છે ॥ ૩૦ ॥ હવે વધારે તો શું કહેવું ? પણ દ્રઢ વિશ્વાસ રાખીને, દરેક સુખની પ્રાપ્તિ માટે ભકતોએ સદાએ શ્રી વલ્લભ પ્રભુની સેવા કરવાની છે ॥ ૩૧ ॥ અચારે તો દુષ્ટ પુરૂષોનો બંધુ ધર્મના શત્રુ, સેવા વિગેરે સુખનો નાશ કરનારો

એવો કલીયુગ વર્તિ રહયો છે, તેથી વૈષ્ણવોએ, સર્વ ભાવથી આ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ પ્રભુની સેવા કરવી ઇષ્ટ છે ॥ ૩૨ ॥ જોકે સત્ય પુરૂષોને, ત્યાગ કરવા લાયક છે, તો પણ કલીયુગમાં ભકતોને માટે સાક્ષાત શ્રી વ્રજેશ પ્રભુ આ શ્રી વલ્લભજી, મનુષ્ય સ્વરૂપે પધાર્યા છે ॥ ૩૩ ॥ જ્યારે કાશ્મીર પધારતા માર્ગમાં પટ્ટી નગરમાં, શ્રી વલ્લભજી પધાર્યા, ત્યારે આપના સેવક ભગવાન દાસની પત્નિએ, કલીયુગની પ્રશંસા કરી હતી કે, કલીયુગના રૂપવાલો ચિદ્રુપ, તું આવ્યો છું તેથી તને ધન્યવાદ છે, કારણ કે નહી તર આ ઇશ્વર સ્વરૂપે બીરાજેલા શ્રી વલ્લભજી, તે અહિંયાં શી રીતે પધારે ? અર્થાત તું ન હોત તો શ્રી વલ્લભજી અત્રે પધારીને અમને કૃતાર્થ ન કરત ॥ ૩૪-૩૫ ॥ કલીયુગનું રાજ જોઇને, પોતાના ભકતોના સુખ માટે, શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ શ્રી વલ્લભજી, સાક્ષાત પોતેજ પ્રગટ થયા છે ॥ ૩૩ ॥ અને તે પ્રમાણે તે કલીયુગ, ચિદ્રુપ રૂપે આવીને મથુરામાં રહયો છે, એટલા માટે શ્રી હરી પોતે પણ પોતાના ભકતોની રક્ષા કરવા સારૂં, અત્રે પધારેલા છે ॥ ૩૭ ॥ આ કારણથી હું તો કલીયુગરૂપે તે ચિદ્રૂપની, હર્ષથી પ્રસંશા કરીશ, કારણ કે કૃપા કરીને મ્હારે ઘેર પધારેલા શ્રી વલ્લભજી પ્રભુના મને દર્શન થયાં છે ॥ ૩૮ ॥ વૈષ્ણવોત્તમે કહયું કે, પ્રિય વૈષ્ણવ ! આવી રીતે ભગવાન દાસના પત્નિએ કલીયુગની પ્રસંશા કરીને સાક્ષાત શ્રી વલ્લભ પ્રભુની સ્તુતિ કરી, અને ત્યાર પછી પ્રણામ કરીને, અપૂર્વ આનંદનો તેને અનુભવ કર્યો ॥ ૩૯ ॥ તેથી આ ઘોર કલીયુગમાં તો દરેકનો ઉધ્ધાર કરનારા, વ્રજભકતોના મનનુ હરણ કરનારા, વ્રજેશ શ્રી વલ્લભજી સર્વે મનુષ્યે સેવવા યોગ્ય છે ॥ ૪૦ ॥ હવે વધારે તો શું કહેવું ? હમેશાં અખંડ રાસના આનંદની પ્રાપ્તી માટે, દરેક પ્રકારે વ્રજ ભકતોનો સત્સંગ કરવો ॥ ૪૧ ॥ આવી રીતે શ્રી વલ્લભજી, શ્રીમદ ગોકુલમાં અનેક પ્રકારની અલૌકીક ક્રિડાઓ કરતા હતા, ત્યારે કરૂણાના ભંડાર, હમેશાં ભગવદીયોને પૂજવા લાયક, સદાનંદ અચ્યુત પ્રભુના ચરણ કમલનો

આશ્રય કરનારા અને પવિત્ર મતિવાલા, વૈષ્ણવરાજ, કોઇ એક રસીક, વિવેકી, અને શ્રી વલ્લભજીના ચરણ કમલનો દ્રઢ આશ્રય કરનારા વૈષ્ણવોને આ બહુ પવિત્ર ચરિત્ર સમજાવીને, તેની સાથે ગોકુલમાંજ નિવાસ કરવા લાગ્યા ॥ ૪૨ ॥ રસિક ભકતોના રાજા શિરોમણી ઇશ્વર, રસીક ભકતોને અલૌકીક સુખનું દાન કરનારા, અને વ્રજમાં અલૌકીક રસવાલા, રાસમાં વિહાર કરનારા, તે શ્રી વલ્લભજી રસીક ભકતજનોના હૃદય કમલમાં હંમેશાં બીરાજો ॥૪૩॥ મનુષ્યની આકૃતિને ધારણ કરનારા તે શ્રી વલ્લભજી અને શ્રી પાર્વતી વહુજીને ત્યાંહાં, ઉદાર ચરિત્ર શ્રી ગોપાલજી શ્રી વિઠ્ઠલરાયજી, શ્રી બલભદ્રજી, આમ ત્રણ પુત્રો પ્રગટ થયા ॥ ૪૪ ॥ અને અચ્યુત એવા શ્રી વલ્લભજીને ત્યાં, ત્રણ બેટીજીના પ્રાગટ થયાં, તેમાં સહુથી મોટા અને પ્રભુની સેવામાં પરાયણ, એવાં શ્રી રોહીણીજી બેટી હતાં ॥ ૪૫ ॥ શ્રી વલ્લભજીના મોટા પુત્ર શ્રી ગોપાલજી, દરેક વૈષ્ણવોને સુખ આપવા લાગ્યા ॥ ૪૬ ॥ શ્રી વલ્લભજીના દ્વિતિય પુત્ર શ્રી વિઠ્ઠલરાયજીનાં પ્રાણમતિ વહુજી, અને શ્રી ગોવર્ધનેશજી પુત્ર અને ત્રણ બેટીજી પ્રગટ્યાં ॥ ૪૭ ॥ શ્રી ગોવર્ધનેશજીના લક્ષ્મી વહુજી હતા, હવે વ્રજમાં ત્યાર બાદ શ્રી વલ્લભજીના વંશમાં અનેક પુત્ર પૌત્રાદિક પ્રગટ થયાં છે ॥ ૪૮ ॥ વ્રજમાં રાસની રસ પ્રાપ્તી માટે, દરેક પ્રાણી માત્રને ફલ આપનારી આ શ્રી વલ્લભજીની લીલા છે, તે દરેક મનુષ્યોને હંમેશાં સાંભળવા લાયક છે ॥ ૪૯ ॥ શ્રી વલ્લભ પ્રભુના ચરણ કમલના પરાગના સુગંધની પ્રાપ્ત માટે, અને વિવિધ પ્રકારના રાસ મંડલમાં, રાસથી મદમાતી જે વ્રજાંગનાઓ, તેઓના ભાવની પ્રાપ્તિ માટે શ્રી ગોકુલ થઇ રહેલા નિત્ય રાસના સુખનું દાન કરનારા, શ્રી સજ્જન મંડન નામના ગ્રંથમાથી પ્રાપ્ત થતા રસનું, શ્રી વલ્લભજીના સેવકો હંમેશાં પ્રયત્ન પૂર્વક આદર કરીને પાન કરશે, ॥ ૫૦ ॥ બ્રહ્માદિક દેવતાઓને પણ અગમ્ય વેદરૂપી જે કલ્પવૃક્ષ, તેના પરીપકવ ફલમાંથી ઉત્પન્ન થયેલા માહાવના વચનોથી, સારી રીતે બતાવેલા એવા

શ્રી સજ્જન મંડન ગ્રંથ રૂપી ઉત્તમ રસનુ પાન કરો, સજ્જન પુરૂષો આદરવાલા થઇને, આ ગ્રંથનુ હંમેશાં અવલોકન કરો ॥૫૧॥ શ્રી વલ્લભ (શ્રી ગોકુલેશ) પ્રભુએ, ભક્તોનુ, અને ધર્મોનું રક્ષણ કર્યું છે, તે દુઃખોનું હરણ કરનારા પ્રભુની આ લીલા, અલ્પ બુધ્ધિવાલા મેં મહાવદાસે કરી છે ॥૫૨॥ તે પ્રભુએ મારા હાથમાં જેવા પ્રકારે આજ્ઞા (પ્રેરણા) કરી છે, તે પ્રમાણે મેં આ ગ્રંથ બનાવ્યો છે, તે સજ્જન પુરૂષોએ હંમેશા વાંચવાનો છે, સજ્જન પુરૂષોએ આ ગ્રંથનુ નિત્ય પાન કરવું ॥૫૩॥ શ્રી વલ્લભજીને બ્રહ્મા, રૂદ્ર, વિષ્ણું, ઇંદ્ર, પૃથ્વી, શેષનારાયણ, અને કુબેર ભંડારી, વિગેરે દેવતાઓ પણ જ્યારે જાણી શકતા નથી. તો હું મંદબુધ્ધિવાલો (માહાવ), શી રીતે જાણી શકું ॥૫૫॥ વિક્રમ સંવત ૧૬૮૭ મું વર્ષ હતું, હેમંત ઋતુ અને પોષ માસનો સમાગમ હતો શુકલ પક્ષ અને સત્ય પુરૂષોના કલ્યાણ કરવાવાલી અતિ પવિત્ર અષ્ટમી તિથી હતી, ત્યારે શ્રી ગોકુલનાથજીનાં જ્યાંહાં નિરંતર દર્શન થઇ રહ્યાં છે તેવા શ્રી ગોકુલમાં, માહાવદાસ તરફથી માહા રસવાલો આ અદ્ભુત ગ્રંથ પ્રગટ થયો છે, સત્ય પુરૂષોએ આ ગ્રંથનું પરિપૂર્ણપણે પાન કરો ॥૫૬॥ વૈષ્ણવોત્તમે કહયું કે હે પ્રિય વૈષ્ણવ! તમો પણ નિરંતર રસિક વૈષ્ણવોની સાથે આ ગ્રંથમાંથી પ્રાપ્ત થયે, વ્રજના રાસની ઝાંખી કરાવનારા શ્રી વલ્વભજીની કથારૂપી અમૃતનું પાન કર ॥૫૭॥ વૈષ્ણવે કહયું કે વૈષ્ણવોમાં ઉત્તમ સ્વરૂપ નૈષ્ટીક ભગવદી, તમારા મુખમાંથી નીકળેલા શ્રી વલ્લભ પ્રભુની કથા અમૃતનુ પાન કરીને, હું તો ધન્ય અને કૃત્ય કૃત્ય થઇ ગયો છું ॥૫૮॥ નીજભક્તોએ તો શ્રી વિઠ્ઠલેશશ્વરજીના પુત્ર આ શ્રી વલ્લભજીનુંજ, ધ્યાન અને સેવન કરવું યોગ્ય છે, તેમજ આ શ્રી વલ્લભજીનુ શ્રવણ અને કિર્તન પણ કરવું જોઇએ ॥૫૯॥ તેથી ઉપર બતાવેલા ઉપાયો કરવાથી સજ્જન વૈષ્ણવો શ્રી વલ્લભ પ્રભુનો સાક્ષાત્કાર કરી શકે છે, અન્ય ઉપાયોથી કાંઇ પણ બનવાનું નથી ॥૬૦॥

ઇતિ શ્રી ગોકુલવાસી માહાવદાસ વિરચિતં,
સજજન મંડલ ગ્રંથે બાવીસમો અધ્યાય સંપૂર્ણ

સંવત ૧૯૮૭ પોષ સુદ ૮ના રોજ પૂર્ણ કર્યો

ઇતિ શ્રી સજ્જન મંડન ગ્રંથે અધ્યાય ૨૨ મો સંપૂર્ણ

અર્થાત

સજ્જન મંડન ગ્રંથ સંપૂર્ણ

શ્રી શ્રી શ્રી શ્રી શ્રી

આ ગ્રંથ મૂળ સંસ્કૃત તથા ગુજરાતી ટીકા ગોસ્વામી
વલ્લભાચાર્ય કુલાવતંશ શ્રી ચતુર્થ પિઠાધિશ્વર
શ્રી દેવકીનંદજી મહારાજ (શ્રી સુરેશબાવાજી)
પાસે હસ્તલેખીત પ્રત છે.